

MÉNES ANDRÁS

KIK VISZIK HÍRÜNKET A VILÁGBA?

„Hirdesd híriünk a világban.”¹

■ Az abszolút geometria, a torziós inga, a karburátor, a transzformátor, a radioaktív nyomjelzés, az atomerőmű, a termonukleáris fúzió, a hűtőtorony, a villanymozdony, a golyóstoll, a holográfia, az elektronikus számítógép, az ólommentes benzin, a C-vitamin vagy a racionális döntéseket és viselkedést segítő játékelmélet az egyetemes kultúra megannyi kiemelkedő alkotása. Ezek felfedezésében, illetve kifejlesztésében döntő azon emberek hozzájárulása, akiknek Magyarország volt szülőhazájuk, akik magyar iskolában szereztek tudásukat és emberségük alapjait.²

A mögöttünk hagyott 20. század a kultúra – benne a tudományos, műszaki, gazdálkodási kultúra – drámai változásainak a korszaka, a szellemi tulajdon felértékelődésének, az ipari társadalomból az információs társadalomba történő átmenetnek a folyamata. Ebben különösen kiemelkedő a magyar származású tudósok hozzájárulása.

Megerősíti ezt a több mint száz éve alapított Nobel-díj története. A népszerűség számához viszonyítva figyelemre méltóan nagy a magyar származású Nobel-díjasok köre. A magyar főváros – Budapest – sok Nobel-díjas közös szülővárosa.³

A magyaroknak az egyetemes kultúrához való nemzetközi rangú hozzájárulása nem korlátozódik a tudományok körére. Hosszan sorolhatók a világviszonylatban is kiemelkedő magyar származású alkotók teljesítményei a kultúra további területein Bartók Bélától Korda Sándorig, a zeneművészetől a filmművészetig.

Hogyan lehetséges, hogy egy olyan kis ország, mint Magyarország annyi nemzetközileg elismert tehetséget adott a világnak, mi a kiugró teljesítmények titka?

Ez nem csupán napjaink kérdése. 1996-ban emlékeztünk annak ezerszázadik évfordulójára, hogy a népvándorlások korának mozgásai során a keletről jövő magyarság a Kárpát-medencét választotta hazájául, és Európa szívében megteremtette végleges otthonát. A magyaroknak e térségben való letelepedése és fennmaradása egyedülálló történeti tett. Ugyanis a 4. századtól közel egy évezreden át nyugat felé áramló sztyeppei népek mind eltűntek a történelem színpadáról, beleértbe a hunokat és az avarokat is. E régióban a messze keletről jött népek közül a magyarság volt az egyedüli, amely politikai és kulturális identitásának fenntartásával tudott meggyökerezni, eredetiségének, sajátos értékeinek megőrzésével és gyarapításával vált szereplőjévé az európai történelemnek.⁴

A megmaradásért és felemelkedésért vívott sok évszázados küzdelemben a kultúra jelentette a döntő tényezőt. A magyarok nem üres kézzel és nem üres fejvel jöttek a Kárpát-medencébe. Tanultak a szomszédos népektől, és együtt gazdagították Európát. A letelepedést követő fél évezred során hazánk az európai reneszánsz egyik műhelyét adó ország lett.⁵ Annak jelzésére pedig, hogy hova emelkedett Magyarország a reneszánsztól napjainkig ívelő története során, Norman Macrea, a japán gazdasági csoda kutatója 1992-ben közreadott Neumannbiográfiájában elemzi a 20. századelőn bekövetkezett magyar műveltségi csoda gyökereit:

„A század elején Budapest volt Európa leggyorsabban fejlődő metropolisza. Ez a város tudósok, művészek és leendő milliósok olyan seregét produkálta,

amely csak Itália reneszánsz városállamaihoz fogható. – Mai szociológusok a japán gazdasági sikert nem kis mértékben az 1945 után kifejlesztett japán középiskola-rendszernek tulajdonítják. De a történelem legeredményesebb iskolái kétségkívül a pesti gimnáziumok voltak 1890 és 1936 között. Ma egy közepes japán diák többet tud matematikából, mint az amerikai diákok 99%-a. Ugyanez lehetett igaz 1914 táján Budapesten. Japánban ma az a kiválóság mértéke, hogy a fiatal bekerül-e a tokiói egyetemre. Ezt a szerepet játszotta Magyarországon az Eötvös-verseny. Neumann ajánlotta, hogy az ilyen versenyeket Amerikában is meg kellene honosítani.”⁶ (Kármán Tódor, Szilárd Leó, Teller Ede egyaránt nyertek Eötvös-versenyt.)

A nyugati világban szétszóródott tudósaink (is) „csinálták” a 20. századot. A mögöttünk hagyott 20. században kezdődött el a magyar származású tudósok által elindított:

– atomkor, ami alapvetően átalakította a gazdaságot, orvostudományt, világpolitikát. Elindítói vitán felül Szilárd Leó (neutron-láncreakció),⁷ Hevesy György (radioaktív nyomjelzés),⁸ Wigner Jenő (vízhűtéses teljesítményreaktor)⁹ voltak.

– computerkor, ami szupertitkos katonai programként indult, de fél évszázad alatt elérkezett iskoláinkba és otthonainkba is. A mai számítógép Neumann János fejében fogant.¹⁰ Annak széles társadalmi jövőjét Kemény János ismerte fel, és a hálózat első létrehozásával ő valósította meg.¹¹ A számítógépek millióiban villámsebessen számoló-gondolkodó mikroprocesszor felgyorsítása Andy Grove (Gróf András) érdeme.¹²

– úrkorszak, amit a századelőn Hermann Oberth megálmodott.¹³ Később Kaliforniában Kármán Tódor realitássá formálta azt.¹⁴ Napjainkban magyar kezek által épített eszközök dolgoznak a Holdon, a Marson, és vannak úton a Szaturnusz felé.¹⁵

A „rövid 20. század” (1914–1989) a világháborúk és forradalmak időszaka volt.¹⁶ Az első világháborút számunkra a trianoni békeszerződés/békediktátum zárta le. Magyarország területének kétharmadát veszítette el, a hozzá tartozó lakossággal és természeti-gazdasági erőforrásaival. Az igazságtalan békediktátummal több millió magyar hazánkfia került határon túlra.¹⁷ A két világháború közt, a második világháború és '56 után Nyugatra emigrált tudósaink és művészeink sokat tettek a magyarok jó híréért. Erről magam is írtam több helyen is.¹⁸ De mi a helyzet a határon túlra szakadt magyarokkal? Túl a bécsi döntéseken, a párizsi békeszerződésen, a helsinki záróokmányon és az államközi alapszerződéseken a magyarok kisebbségben még élnek és tehetségükkel és tudásukkal gazdagítják ma is a világot.

Megpróbáltam összeállítani egy listát a határon túlra szakadt területeken született személyiségekről, akik hírünket vitték/viszik a világban.

Szlovákia

Andrássy Gyula gr. id.	Oláhpatak	miniszterelnök
Andrássy Gyula gr. ifj.	Tőketerebes	képviselő, politikus
Aulich Lajos	Pozsony	aradi vértanú
Balassi Bálint	Zólyom	költő
Baross Gábor	Pruzsina	miniszter
Bartókné Pásztor Ditta	Rimaszombat	zongoraművész
Basilides Mária	Jolsva	operaénekes
Basilides Zoltán	Vágújhely	színész
Batthyány Lajos gr.	Pozsony	miniszterelnök
Benyovszky Móric gr.	Verbó	világutazó

Bercsényi Miklós gr.	Temetvény	kuruc hadvezér
Berzeviczy Albert	Beszterce	politikus, az MTA elnöke
Berzeviczy Gergely	Kakaslomnic	közgazdász
Blaha Lujza	Rimaszombat	színésznő
Bulla Elma	Selmecebánya	színésznő
Chazar András	Jólész	siketnéma int. alapító
Cinka Panna	Sajógömör	cigányprímás
Cornides Dániel	Liptószentmiklós	történész, tudós
Csontváry-Kosztka Tivadar	Kisszeben	festőművész
Czuczor Gergely	Andod	pap-költő
Dienes András	Kassa	irodalomtörténész
Dessewffy Arisztid	Csákány	aradi vértanú
Dobó István	Szerednye	várkapitány
Dohnányi Ernő	Pozsony	zeneszerző
Egressy Ákos	Kassa	színész
Erdődy János gr.	Pozsony	operaalapító
Esterházy János gr.	Nyitraújlak	politikus
Fábry Zoltán	Stósz	író
Fadrusz János	Pozsony	szobrász
Ferenczi István	Rimaszombat	szobrász
Feszty Árpád	Ógyalla	festőművész
Gabányi Árpád	Eperjes	színész
Gorka Géza	Nagytapolcsány	keramikus
Gózon Gyula	Érsekújvár	színész
Görgei Artúr	Toporc	tábornok
Gracza György	Vehéc	történész
Greguss Ágoston	Eperjes	esztéta
Hamvas Béla	Eperjes	író
Harsányi Zsolt	Korompa	író
Házy Erzsébet	Pozsony	operaénekesnő
Heckenast Gusztáv	Kassa	nyomdász
Hegyi Barnabás	Zboró	operatőr
Herman Ottó	Breznóbánya	természettudós
Holló Barnabás	Alsóhangony	szobrász
Hutyra Ferenc	Zsibra	felsőházi tag, állatorvos
Illés Endre	Csütörtökhely	író
Ipolyi Arnold	Ipolykeszi	történész, író
Irányi Dániel	Toporc	történész
Jaschik Álmos	Bártfa	díszlettervező
Jedlik Ányos	Szímő	pap, feltaláló
Jékelfalussy Róbert	Rimaszombat	statisztikus, író

Jeszenák János br.	Pozsony	'48-as vértanú
Jókai Mór	Komárom	író
Káldi György	Nagyszombat	jezsuita bibliafordító
Kempelen Farkas	Pozsony	feltaláló
Kmetty György	Felsőpokorágy	tábornok
Kosáry Emma	Kisszeben	énekesnő
Kubinyi Ágoston	Videfalva	természettudós
Kubinyi Ferenc	Videfalva	képviselő, író
Lahner György	Necpál	aradi vértanú
Lakner Artúr	Zólyom	gyermekszínház ig.
Lavotta János	Pusztafödémes	zeneszerző
Lehár Ferenc	Komárom	zeneszerző
Lehota Árpád	Lőcse	színész
Lénárd Fülöp	Pozsony	Nobel-díjas fizikus
Madarász Viktor	Csesznek	festőművész
Madách Imre	Alsósztrégova	író
Maléter Pál	Eperjes	1956-os vértanú
Márai Sándor	Kassa	író
Marek József	Vágszerdahely	Kossuth-díjas állatorvos
Máriássy Félix	Márkusfalva	filmrendező
Markó Károly	Lőcse	festőművész
Mécs László	Hernádszentistván	költő
Mednyánszky Cézár br.	Beczkó	'48-as táborigazgató
Mednyánszky László br.	Beczkó	festőművész
Mikovinyi Sámuel	Albertfalva	térképész
Mikszáth Kálmán	Szklabonya	író
Nádasdy Ferenc gr.	Csejte	országbíró
Nagy Károly	Révkomárom	csillagász
Neményi Lili	Igló	énekesnő
Németh Imre	Kassa	kalapácsvető olimpiai bajnok
Oláh Gusztáv	Eperjes	orvos
Olgyala Viktor	Igló	festőművész
Orbók Attila	Pozsony	újságíró, színműíró
Ottlyk György	Ozorócz	kuruc brigadéros
Pajor Sándor	Melsics	orvos
Pákh Albert	Rozsnyó	író
Palocsay György br.	Palocsa	kuruc generális
Pattantyús Ábrahám Géza	Selmechánya	egyetemi tanár
Petzvál József	Szepesbéla	optikus, egyetemi tanár
Petzvál Ottó	Szepesbéla	matematikus
Peskó Zoltán	Zsolna	orgonaművész

Petény Salamon János	Ábellehota	ornitológus
Pethes Sándor	Kassa	színész
Ponori Thewrewk Emil	Pozsony	filológus
Ponori Török Aurél	Pozsony	antropológus
Pór Bertalan	Bábaszék	festőművész
Pray György	Érsekújvár	pap, történetíró
Prohászka Ottokár	Nyitra	püspök, író
Pulszky Ferenc	Eperjes	'48-as politikus
Ráday Pál	Losonc	kuruc generális
Radványi Géza	Kassa	filmrendező
II. Rákóczi Ferenc	Borsi	fejedelem
Rényi László	Liptószentmiklós	nyelvész
Reviczky Gyula	Vitkóc	költő
Rómer Flóris	Pozsony	pap, természettudós
Rubik Ernő id.	Pöstyén	repülőgép-tervező
Schöpflin Aladár	Maniga	irodalomtörténész
Segner János András	Pozsonyszentgyörgy	fizikus
Semsey Andor br.	Kassa	mineralógus
Serly Tibor	Losonc	zeneszerző
Slachta Margit	Kassa	apáca, országgyűlési képviselő
Sólyom Janka	Kassa	szanzenékes
Speidl Zoltán	Losonc	atléta, futó
Staud Géza	Mocsonok	színháztörténész
Steier Lajos	Liptószentmárton	történész
Stróbl Alajos	Liptóújvár	szobrász
Sváby Frigyes	Tótalmás	történész
Szabó Ernő	Kassa	színész
Széchenyi Ödön gr.	Pozsony	tűzoltóság-alapító
Szenczi Molnár Albert	Szenc	pap, író
Szentpétery Imre	Középpalojta	történész
Szentpétery József	Rimaszombat	ötvös
Szinnyei József id.	Révkomárom	lexikonszerkesztő
Szinnyei József ifj.	Pozsony	nyelvész
Szinyei Merse Pál	Szinyeújfalu	festő
Szmrecsányi György	Felsőkubin	politikus
Szmrecsányi Ödön	Kassa	grafikus
Szóke Béla	Malacka	régész
Tagányi Károly	Nyitra	történész
Thomán István	Homonna	zongoraművész
Thököly Imre gr.	Késmárk	fejedelem
Tihanyi Kálmán	Üzbég	feltaláló

Tolnai Vilmos	Pozsony	nyelvész
Tompa Mihály	Rimaszombat	pap, költő
Tóth Lőrinc	Révkomárom	író
Trefort Ágoston	Homonna	miniszter
Túróczy-Trostler József	Moskóc	irodalomtörténész
Tyroler József	Alsókubin	rézmetsző
Újházy László	Budamér	politikus
Ürményi László	Ürmény	országbíró
Varjú Elemér	Felsőludány	történész
Vásárhelyi Pál	Szepesolaszi	víz mérnök
Wathay Ferenc	Nagyvág	hadvitész, író
Wéber Samu	Poprád	történész
Zalánfy Aladár	Bártfa	orgonaművész
Zathureczky Ede	Igló	hegedűművész
Zsámboky János	Nagyszombat	könyvkiadó, történész
Zsedényi Ede	Lőcse	politikus

Ukrajna

Báthy Anna	Beregszász	operaénekes
Bródy Pál	Ungvár	rendező
Csortos Gyula	Munkács	színész
Döbrentei Gábor	Nagyszöllős	író, szerkesztő
Fedák Sári	Beregszász	színésznő
Gegesi Kiss Pál	Nagyszöllős	gyermekgyógyász
Janovich Jenő	Ungvár	színész, színigazgató
Karlovsky Bertalan	Munkács	festőművész
Munkácsy Mihály	Munkács	festőművész
Nagy Endre	Nagyszöllős	kabarészerző
Padányi-Gulyás Béla	Técső	építész, történész
Pálmay Ilka	Ungvár	színésznő
Pásztor Árpád	Ungvár	író
Perényi Zsigmond br.	Végardó	politikus
Sáfáry László	Munkács	költő
Salamon Béla	Beregszász	színész
Szép Ernő	Huszt	költő, író
Uray Tivadar	Munkács	színész
Vedres Márk	Ungvár	szobrász
Werbőczi István	Verbóc	jogtudós, nádor

Románia/Erdély

Ábrányi Kornél id.	Szentgyörgyábrahám	zeneszerző
Ady Endre	Érminszent	költő
Ajtay Andor	Fogaras	színész
Apáczai Csere János	Apáca	filozófus, teológus
Apor Péter br.	Altorja	emlékiró
Apor Vilmos br.	Segesvár	püspök, vértanú
Áprily Lajos	Brassó	költő
Arany János	Nagyszalonta	költő
Bánhidi László	Szatmárnémeti	színész
Bánffy Miklós gr.	Kolozsvár	író, politikus
Barabás Miklós	Szinyérváralja	festőművész
Baróti Szabó Dávid	Barót	költő
Bartók Béla	Nagyszentmiklós	zeneszerző
Báthory István	Szilágysomlyó	fejedelem
Benedek Elek	Kisbacon	író
Bethlen Gábor	Marosillye	fejedelem
Bethlen István gr.	Gernyeszeg	miniszterelnök
Bethlen Miklós gr.	Kisbun	kancellár, emlékiró
Bihari József	Nagyajta	színész
Bocskai István	Kolozsvár	fejedelem
Bolyai Farkas	Bolya	matematikus
Bolyai János	Bolya	matematikus
Borsos Miklós	Nagyszeben	szobrász
Böloni Farkas Sándor	Bölon	író, utazó
Brassai Sámuel	Torockó	polihisztor
Dajbukát Ilona	Piskitelek	színésznő
Dayka Margit	Nagyenyed	színésznő
Dávid Ferenc	Székelyudvarhely	hitalapító, püspök
Dési Huber István	Nagyenyed	festőművész
Domokos Pál Péter	Csíkwardotfalva	néprajzkutató
Dózsa György	Dálnok	paraszttvezér
Dudás József	Marosvásárhely	'56-os vértanú
Dsida Jenő	Szatmárnémeti	költő
Erdősy-Sylvester János	Szinyérváralja	bibliafordító
Fáy András	Kohány	író
Fényes Elek	Csokaj	statisztikus
Ferenczi Zoltán	Borsa	irodalomtörténész
Fráter Loránd	Érsemjén	nótaszerző
Gábor Áron	Bereck	ágyúöntő
Gyalokay Jenő	Nagyvárad	hadtörténész

Gyarmathy Sámuel	Kolozsvár	orvos, nyelvész
Haynal Imre	Beszterce	orvos
Hollósy Simon	Máramarossziget	festőművész
Horváth Árpád	Dés	rendező
Hunyadi Mátyás	Kolozsvár	király
Ignác Rózsa	Kovászna	író, színész
Ilosvay Katalin	Arad	színész
Incze Sándor	Kolozsvár	színkritikus
Inke László	Arad	színész
Jakab Elek	Szentgerice	történetíró
Jancsó Benedek	Gelence	történész
Jávor Pál	Arad	színész
Jékely Zoltán	Nagyenyed	költő
Jósika Miklós br.	Torda	író
Kabos Endre	Nagyvárad	vívó, olimpiai bajnok
Kacziány Géza	Marosvásárhely	történész
Kacziány Ödön	Marosvásárhely	festőművész
Kafka Margit	Nagykároly	író
Károli Gáspár	Nagykároly	bibliafordító
Kazinczy Ferenc	Érsemjén	író
Kémény Jenő	Déva	díszlettervező
Kemény Zsigmond br.	Alvinc	író
Kiss Ernő	Temesvár	'48-as vértanú
Kiss Manyi	Magyarlóna	színész
Klapka György	Temesvár	tábornok
Kolozsvári Grandpierre Emil	Kolozsvár	író
Kolozsvári György	Kolozsvár	szobrász
Kolozsvári Márton	Kolozsvár	szobrász
Koréh Endre	Sepsiszentgyörgy	operaénekes
Korniss Dezső	Beszterce	festőművész
Kós Károly	Temesvár	építész, író
Kölcsey Ferenc	Szódemeter	költő
Köllő Miklós	Gyergyócsomafalva	szobrász
Kőrösi Csoma Sándor	Csomakőrös	nyelvtudós, tibetológus
Kőváry László	Torda	történész
Kreith Béla gr.	Arad	múzeumalapító
Kriza János	Nagyajta	néprajzkutató
Kulin György	Nagyszalonta	csillagász
Kuncz Aladár	Arad	író
László Gyula	Kóhalom	történész, régész
Lázár Mária	Herkulesfürdő	színész

Maderspach Károlyné	Arad	'48-as hazafi
Márton Áron	Csíkzentdomokos	püspök
Medgyaszay Vilma	Arad	énekesnő
Mezey Lajos	Nagyvárad	festőművész
Mihalovitz Pál	Magyarvalkó	festőművész
Mikes Kelemen	Zágon	író
Mikó Imre gr.	Zabola	politikus, történétíró
Misztótfalusi Kis Miklós	Alsómisztótfalu	nyomdász, betűmetsző
Moldován Gergely	Szamosújvár	történész
Molnár György	Nagyvárad	színész, író
Nagy Imre	Csíkzsóögöd	festőművész
Nagyajtai P. Teréz	Zalatna	jelmeztervező
Nagysándor József	Nagyvárad	'48-as vértanú
Németh László	Nagybánya	író
Nopcsa Ferenc br.	Déva	geológus
Nóti Károly	Tasnád	író
Nyíró Gyula	Dés	ideggyógyász
Nyíró József	Székelyzsombor	író
Orbán Balázs	Lengyelfalva	néprajzkutató
Orsós Ferenc	Temesvár	orvos
Ortvay Tivadar	Németcsiklova	régész, földrajztudós, pap
Osvát Ernő	Nagyvárad	újságíró
P. Szatmáry Károly	Szilágysomlyó	író
Paál László	Zám	festőművész
Padányi Viktor	Batta	történész
Pápai-Páriz Ferenc	Dés	pap, szótáríró
Papp Simon	Kapnikbánya	geológus
Páskándi Géza	Szatmárhegy	író
Patrubány Lukács	Erzsébetváros	nyelvész
Pávay Vajna Ferenc	Csongva	geológus
Pázmány Péter	Nagyvárad	érsek, író
Péchy Erzsé	Székelyudvarhely	színésznő
Pesty Frigyes	Temesvár	történész
Pósa Lajos	Radnót	költő
Prielle Kornélia	Máramarossziget	színésznő
Rajnai Gábor	Arad	színész
Reményik Sándor	Kolozsvár	költő
Réti István	Nagybánya	festőművész
Révai Miklós	Nagyszentmiklós	pap, nyelvész
Ritoók Emma	Nagyvárad	író
Rónai András	Nagyszeben	térképész

Roska Márton	Magyarköblös	régész
Rotarides Mihály	Gyulafehérvár	zoológus
Ruffy Péter	Nagyvárad	író
Sas Flóra	Háromszék	földrajzi felfedező
Sebess Dénes	Marosvásárhely	agrárpolitikai író
Sinka István	Nagyszalonta	költő
Solti Bertalan	Temesvár	színész
Somogyi Erzi	Kolozsvár	színésznő
Soó Rezső	Székelyudvarhely	botanikus
Sulyok Mária	Királyhida	színésznő
Szabédi László	Sáromberke	költő
Szabó Dezső	Kolozsvár	író
Szabó T. Attila	Fehéregyháza	nyelvész
Szacsvay Imre	Biharsályi	'48-as vértanú
Szamosközi István	Kolozsvár	történetíró
Szamossy Elek	Déva	festőművész
Szász Károly id.	Vízakna	politikus
Szász Károly ifj.	Nagyenyed	költő
Szathmáry Pap Károly	Kolozsvár	festőművész
Széchenyi Zsigmond gr.	Nagyvárad	vadász, utazó, író
Székely Bertalan	Kolozsvár	festőművész
Szendrey Ákos	Kolozsvár	etnográfus
Szentjobi Szabó László	Ottomány	költő
Szervátiusz Jenő	Kolozsvár	szobrász
Szigligeti Ede	Nagyvárad	színműíró
Szilágyi Domokos	Nagysomkút	költő
Szilágyi Sándor	Kolozsvár	történész
Szokolay Béla	Belényes	bábművész
Szőts István	Szentgyörgyválya	filmrendező
Tamási Áron	Farkaslaka	író
Teleki Blanka gr.	Kővárhosszúfalu	pedagógus
Teleki Sámuel gr.	Sáromberke	könyvtáralapító
Tompa Sándor	Kézdivásárhely	színész
Tóth Árpád	Arad	költő
Tókécs Anna	Marosvásárhely	színésznő
Török Irma	Temesvár	színésznő
Török Pál	Kolozsvár	történész
Tutsek Anna	Kolozsvár	író
Tuzson Pál	Zernest	vegyész
Ugron Gábor	Marosvásárhely	politikus
Vastagh György	Kolozsvár	szobrász

Wass Albert gr.	Válaszút	író
Wesselényi Miklós br.	Zsibó	politikus
Zajzoni Rab István	Zajzon	költő
Zerinváry Szilárd	Arad	csillagász
Zilahy Lajos	Nagyszalonta	író
Zsedényi Béla	Aknasugatag	író, politikus

Román Moldova és Bukovina

Gáspár Simon	Istensegits (B)	néprajzkutató
Lakatos Demeter	Forrófalva (M)	költő
Petrás Incze János	Forrófalva (M)	pap, néprajzkutató
Petrás Mihály	Forrófalva (M)	kántor, néprajzkutató

Szerbia

Ábrahám Pál	Apatin	zeneszerző
Beszédes József	Magyarkanizsa	vízmérnök
Borovszky Samu	Kara-Vukova	történész
Csáth Géza	Szabadka	író
Fehér Ferenc	Apatin	operaénekes
Fenyő Emil	Magyarkanizsa	színész
Gulácsy Irén	Lázárföld-pusztá	író
Hajnal István	Nagykikinda	történész
Harangozó Tibor	Szabadka	sportoló
Harangozó Vilmos	Szabadka	sportoló
Herczeg Ferenc	Versec	író
Hollósy Kornélia	Gertenyes	színésznő
Juhász Árpád	Zombor	festő
Kiss Lajos	Zombor	népzene kutató
Kosztolányi Dezső	Szabadka	író
Kuzsinszky Bálint	Szabadka	régész
Latabár Kálmán id.	Szabadka	színész
Lázár Vilmos	Nagybecskerek	aradi vértanú
Majtényi Mihály	Nagybecskerek	író
Medveczky Bella	Zombor	operaénekes, író
Milloss Aurél	Torontál	balettművész
Ódry Lehel	Nemesmilitics	operaénekes
Ortutay Gyula	Szabadka	néprajzkutató
Ranódy László	Zombor	filmrendező
Sántha Kálmán	Nagybecskerek	orvos
Sárkány Imre	Ókér	festőművész
Sor Tibor	Zombor	ötvösművész

Schweidel József	Zombor	'48-as vértanú
Szabó Ferenc	Nagybecskerek	történész, országgyűlési képviselő
Szarvady Frigyes	Újvidék	'48-as politikus
Szarvas Gábor	Ada	nyelvész
Szentgyörgyi István	Begaszentgyörgy	szobrász
Szentkláray Jenő	Törökbecse	régész, történész
Sziklai József	Magyarkanizsa	színész
Than Károly	Óbecse	vegyész
Than Mór	Óbecse	festőművész
Thim József	Zombor	orvos, történész
Törley József	Szabadka	pezsgőgyáros
Váli Béla	Szabadka	színháztörténész
Vincze Zsigmond	Zombor	zeneszerző
Zádor István	Nagykikinda	festőművész

Horvátország

Damjanich János	Staza	'48-as vértanú
Fráter György	Kamičak	politikus, bíboros, érsek
Janus Pannonius	Cseznce	humanista, költő
Knezich Károly	Nagygordonya	aradi vértanú
Leibstüek Mária	Zágráb	'48-as főhadnagy
Mihalovich Ödön	Fericsance	zeneszerző
Pauler Gyula	Zágráb	levéltáros, történész
Ruzsás Lajos	Vukovár	történész
Vitéz János	Zredna	bíboros, esztergomi érsek
Vukovics Sebő	Fiume	'48-as miniszter
Zrínyi Ilona gr.	Ozalj	várvédő asszony
Zrínyi Miklós gr.	Ozalj	költő, hadvezér
Zrínyi Péter gr.	Vrbovec	horvát bán
Zsitvay Leopold	Vukovár	bíró, jogi író

Szlovénia

Béri Balogh Ádám	Muraszombat	kuruc brigadéros
Pandur Lajos	Lendva	festőművész
Pataky Kálmán	Alsólendva	operaénekes
Zala György	Alsólendva	szobrász

Ausztria

Csákányi László	Németújvár	színész
Illyefalvi Lajos	Lajtafalva	statisztikus
Imre Samu	Felsőőr	nyelvész
Liszt Ferenc	Doborján	zeneszerző
Sulyok Mária	Királyhida	színésznő
Trattner Máttyás	Felsőőr	nyomdász

Napjainkban

■ Nemcsak a régmúlt és a közelmúlt emberei tettek sokat a magyarság híréért. Napjainkban sok tehetséges fiatal és tapasztaltabb magyar teszi a dolgát képességeihez mérten a legjobban. Szeretnék bemutatni egy tehetséges, fiatal, kreatív határon túli magyar lányt.

Szalai Barbara magyar családban született, magyar óvodába járt, és otthon is magyarul beszélnek. Az alapiskolát és a gimnáziumot a híres Duna utcai épületben végezte, természetesen magyarul. Pozsonyban érettségizett.¹⁹ Utána Nagyszombatban (Tranava) szlovákul tanult kommunikáció- és médiatudományt. Ezt követően Olaszországban a fagylaltkészítést tanulta meg, angol nyelven.²⁰ Úgy tett, mint évszázadokkal ezelőtt a peregrinusok.²¹ Elment külfontra tanulni, és hazavitte a tudását. A Nagyszombati Egyetemen Szalai Barbara tanult jogi és közgazdasági-üzleti tantárgyakat, Olaszországban a szakmát tanulta ki tökéletesen.²² Mindezekhez hozzájön a magyar kreativitás. Így nyitotta meg első fagylaltozóját huszonnégy évesen.²³ A fagylaltozó a világ második legjobbja lett (!), és Európában a legjobb. Mindig az Európa Top 13 közt van Barbara családi vállalkozásként működtetett fagyizója. Hitvallása az, hogy mindenki megtalálja az ízlésének megfelelő terméket. Erre bizonyíték a közel 150 féle fagylalt, beleértve a különlegességeket is.²⁴ Aki Pozsonyban jár – ebben a szép koronázó városban – nézzen be hozzá. Ha szerencsés a látogató, láthatja a világ talán legszebb sfékábátját Szalai Barbarán.

■ JEGYZETEK

1. *Dalolva szép az élet.* Zenés magyar film. 1950.
2. Marx György: *A jövő század regénye.* Magyar tudomány 1993. 12. sz.
3. Bruce Schechter: *Agyam nyitva áll!* Erdős Pál matematikai utazásai. Vince Kiadó, Bp., 1999.
4. Marx György: i.m.
5. Romsics Ignác: *Helyünk Európában.* Korunk 2017. 4. sz.
6. Norman Macrea: *John von Neumann.* Pantheon Books, New York, 1992.
7. William Lanouette: *Genius in the Shadows.* Macmillian Publishing Company, New York, 1992.
8. Levi Hilde: George de Hevesy, life and works. Rhodos, Copenhagen, 1985.
9. Francis S. Wagner: *Eugen P. Wigner, an architect of Atomic Age.* Rákoszi Foundation, Toronto, 1981.
10. Herman H. Goldstein. *The Computer from Pascal to von Neumann.* Princeton University Press, 1980.
11. Szabó Árpád: *Magyar természettudósok.* Akadémiai Kiadó, Bp., 1999.
12. Marx György: *Beszélgés marslakókkal.* OOK-Press, Veszprém, 1992.
13. Marx György: *Marslakók érkezése.* Akadémiai Kiadó, Bp., 2000.
14. Nagy Ferenc (szerk.): *A Gêniousz '96 üzenete.* Better Kiadó, Bp., 1996.
15. Hargittai István: *Beszélgés Marx Györggyel* 1999-ben. Magyar Tudomány 2003. 7. sz.
16. John Lukacs: *A XX. század és az újkor vége.* Európa Kiadó, Bp., 2000.
17. *Új Magyar Lexikon.* Akadémia Kiadó, Bp., 1962.
18. Ménes András: *A biokémiától a stresszelméletig.* Magyar Kémikusok Lapja 2012. április; Ménes András –Krácsenits Zoltán: *Ötven éve hunyt el Hevesy György.* Orvostovábbképző Szemle 2016. július-augusztus; Ménes András: *A biokémiától az orvosi Nobel-díjig.* Harminc éve hunyt el Szent-Györgyi Albert. Magyar Kémikusok Lapja 2016. október; uő: *Oktatástól az emberi erőforrás felhasználásáig.* Humánpolitikai Szemle 2003. 11. sz.; uő: *Atomnag és kreativitás* (Szilárd Leó emlékére). Humánpolitikai Szemle 2008. 5. sz.; *A magyar talentum életútja és üzenete.* Korunk 2017. április.
19. *Szalai Barbara – a fagyikirálynő* – MTAG.
20. Barbara Szalai: *Zmrzlinja je mágia* – Meet the Heroes.
21. Fehérvári Krisztina: *Az ember és az agy.* Interjú Vizi. E. Szilveszterrel. Magyar Krónika 2017. 4. sz.
22. *Zmrzlinárka Barbara Szalai:* Vstávam aj zaspávam so zmrzlinou.
23. *A magyar iskola sikeres embereket nevel.* Felvidék.ma
24. O nás – koun.sk